

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЕКОЛОГІЯ АГРОСФЕРИ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалавський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	Навчальна дисципліна викладається для усіх освітніх програм зазначених спеціальностей: 101 Екологія; 162 Біотехнологія та біоінженерія; 1 93 Геодезія та землеустрій; 201 Агрономія; 202 Захист і карантин рослин; 206 Садово-паркове господарство
	Тип і назва освітньої програми: ОПП Агрономія, ОПП Екологія, ОПП Геодезія та землеустрій, ОПП Садово-паркове господарство, ОПП Захист і карантин рослин, ОПП Біотехнологія та біоінженерія
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС –4, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій –16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології. Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Контактні дані розробника(ів)	Викладач: Марина ГАЛИЦЬКА, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, e-mail: maryna.galytska@pdau.edu.ua , сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/galytska-maryna-anatoliyivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Факультетська вибіркова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні.
Компетентності	<u>Загальні:</u> ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
Результати навчання	ФК 7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.

ФК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття наступних загальних компетентностей: здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. Навички *soft skills* формуються під час комунікації та роботи в команді на практичних заняттях; здатність брати на себе відповідальність, управляти своїм часом, розуміння важливості кінцевих термінів формується під час виконання завдань самостійної роботи; здатність логічно і системно мислити, креативність формується під час підготовки презентацій, рефератів, доповідей.

ОК передбачає набуття наступних загальних компетентностей: здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. Навички *soft skills* формуються під час комунікації та роботи в команді на практичних заняттях; здатність брати на себе відповідальність, управляти своїм часом, розуміння важливості кінцевих термінів формується під час виконання завдань самостійної роботи; здатність логічно і системно мислити, креативність формується під час підготовки презентацій, рефератів, доповідей.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомлення студентів з екологічними проблемами агросфери; вивчення причин та екологічних наслідків незбалансованого землекористування; оцінка шляхів вирішення екологічних проблем різних видів землекористування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття про агросферу. Основні екологічні закони її функціонування.

Тема 2. Екологічні проблеми агросфери України.

Тема 3. Природні ресурси агросфери.

Тема 4. Наукові підходи до формування збалансованих агроландшафтів.

Тема 5. Екологічна безпека аграрного виробництва.

Тема 6. Екологічний стан сільських селітебних територій.

Тема 7. Іонізуюче випромінювання як екологічний фактор в агросфері

Тема 8. Перспективи екологічної конверсії сільськогосподарського виробництва.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. Наочні методи: ілюстрування. Практичні методи: практичні роботи, робота з науковою літературою (конспектування, тезування). Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведена у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо виконання термінів та перекладання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних, лабораторних занять із метою перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, підготовленості до виконання конкретних завдань і виконання самостійної роботи. Поточне оцінювання має забезпечити ефективний зворотний зв'язок для здобувача вищої освіти та надати йому можливість використовувати отримані результати для покращення своїх показників під час наступного оцінювання.
Семестровий контроль проводиться у формі екзамену за розкладом згідно з графіком навчального процесу. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання на дату семестрового контролю. Здобувачу вищої освіти, який одержав

	<p>під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю оцінку F за ЄКТС, проходить повторне вивчення навчальної дисципліни за індивідуальною програмою. <i>Повторне проходження контрольного заходу</i> для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту, за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною. Повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі, є остаточною і не підлягає оскарженню.</p>
<p>- <i>щодо академічної доброчесності</i></p>	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p>- <i>щодо відвідування занять</i></p>	<p>Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.</p>
<p>- <i>щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i></p>	<p>Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (платформи Coursera, Prometeus та ін.). Визнання та перезарахування результатів неформального навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату).</p>
<p>- <i>щодо оскарження результатів оцінювання</i></p>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.</p>

Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційною комісією. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень:– попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бородіна О.С. Імперативи комплементарного розвитку в аграрній сфері. Екон. prognozuvannâ. 2022. № 4. Р. 125–136.
2. Голубець М.А. Екосистемологія. Львів, 2021. 316 с.
3. Голубець М.А. Геосоціосистемологія. Львів, 2013. 264 с.
4. Дем'янюк О.С. Зміни клімату — глобальна екологічна і продовольча проблема людства. Збалансоване природокористування. 2023. № 4. С. 6–13.
5. Дем'янюк О.С. Продовольча безпека України в контексті змін клімату. Агроєкологічний журнал. 2025. № 4. С. 14–21.
6. Екологічна безпека агропромислового виробництва: моногр. / за наук.ред. акад. О.І. Фурдичка, акад. А.Л. Бойка. Київ: ДІА, 2023. 416 с.
7. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології / за ред. акад. К.М. Ситника. Київ: Вища школа, 2022. 399 с.
8. Коніщук В.В. Онтологія сучасної концепції екозозологічної науки. Збереження та відтворення біорізноманіття природно-заповідних територій: мат. міжн. наук.-практ. конф., присвяченої 10-річчю Рівненського природного заповідника (м. Сарни, 11–13 червня 2009 р.). Рівне: ВАТ «Рівненська друкарня», 2019. С. 45–53.
9. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи сучасної екології: навч. посіб. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: МАУП, 2024. 340 с.
10. Курило В.І. Про зміст та співвідношення деяких аграрних дефініцій. Економіка АПК. 2024. № 2. С. 87–92.
11. Курман Т.В. Агросфера як основа сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2024. Вип. 197. Ч. 2. С. 48–55.
12. Курман Т.В. Поняття та ознаки сталого розвитку сільськогосподарського виробництва як аграрно-правової категорії. Науковий вісник. Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2016. Вип. 243. С. 75–85.
13. Фурдичко, О.І. Дребот, О.С. Дем'янюк, Є.Д. Ткач, А.А. Бунас. Екологія агросфер и: підручник — Київ: ДІА, 2022. — 336 с. DOI: <https://doi.org/10.33730/978-617-7785-30-8>

Допоміжні

1. Смаглий О.Ф., Кардашов А.Т., Литвак П.В. та ін. Агроєкологія: Навч. Посібник. К.: Вища освіта. 2023. 671 с.
2. Городній М.М. та ін.. Агроєкологія: Навчальний посібник. К.: Вища школа. 2023. 416 с.
3. Черевко М.В., Параняк Р.П., Буцяк Г.А. Агроєкологія: теоретичні основи, лабораторні заняття, самостійна робота. Навч. посіб. для вищої школи аграрної сфери. Львів: Тріада плюс. 2018. 152 с.
4. Джигерей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посіб. К.: Т-во “Знання”, КОО. 2021. 203 с.

5. Сільськогосподарська екологія: навч. посіб. для ВНЗ / За ред. В.О. Головка. – Харків: Еспада, 2019. – 624 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Інституту агроекології і природокористування НААН. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjK3_avr8yAAxUFgv0HHeUnBKIQFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fagroeco.org.ua%2F&usg=AOvVaw1fY6UnQtD6AxTHPbYRMNx&opi=89978449
2. Офіційний сайт Інституту агробіології. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwicxJTSr8yAAxU07rsIHRGWB5QQFnoECBEQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.agrobiology.com.ua%2F&usg=AOvVaw1T3X_7uX2HEvHcx3TEnnCy&opi=89978449
3. ЕкоДія. URL: <https://ecoaction.org.ua/ahroekolohiia-stijkist.html>
4. Офіційний сайт Всеукраїнської екологічної ліги. URL: <https://www.ecoleague.net/>
5. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів. URL: <https://mepr.gov.ua/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля протокол № 19 від 12 січня 2026 року

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Поняття про агросферу. Основні екологічні закони її функціонування.	5	5	2	12
Тема 2. Екологічні і проблеми агросфери України.	5	5	2	12
Тема 3. Природні ресурси агросфери.	5	5	2	12
Тема 4. Наукові підходи до формування збалансованих агроландшафтів.	5	5	3	13
Тема 5. Екологічна безпека аграрного виробництва.	5	5	3	13
Тема 6. Екологічний стан сільських селітебних територій.	5	5	3	13
Тема 7. Іонізуюче випромінювання як екологічний фактор в агросфері	5	5	3	13
Тема 8. Перспективи екологічної конверсії сільськогосподарського виробництва.	5	5	2	12
Разом	40	40	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування:

Бали	Критерії оцінювання
5	Відповідь відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній педагогічній діяльності.
4	Відповідь – повна з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Студент вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію.
3	Відповідь відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
2	Студент володіє матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу.
1	Відповідь відзначається фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичної роботи

Бали	Критерії оцінювання
5	Відмінне виконання практичної роботи. Здобувачем надана повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації)
4	Виконання практичної роботи вище середнього рівня. Здобувачем надана достатньо повна відповідь (не менше 82 % потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями
3	Виконання практичної роботи з незначною кількістю помилок. Здобувачем надана неповна відповідь (не менше 74% потрібної інформації та незначні помилки)
2	Виконання практичної роботи зі значною кількістю помилок. Здобувачем надана неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації зі значною кількістю недоліків)
1	Виконання практичної роботи відповідає мінімальним критеріям. Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками (не менше 30 % потрібної інформації)

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань на самостійну роботу:

Бали	Критерії оцінювання
2	Здобувачем надана повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації)
1	Здобувачем надана достатньо повна відповідь (не менше 60 - 74% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями
0	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками (не менше 30 % потрібної інформації)